ESPERANTO

DOOR

AMATUS.

ANTWERPEN. — 1906.

575 290
265 124

ESPERANTO

DOOR

AMATUS.

ANTWERPEN. — 1906.

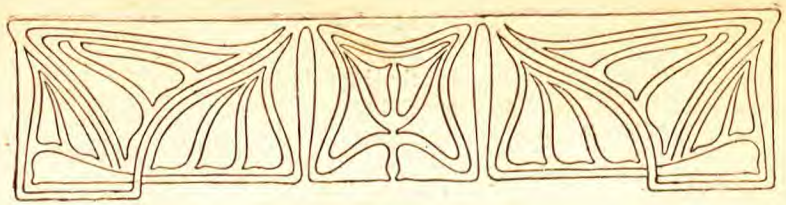

ESPERANTO.

I.

WAT IS ESPERANTO ?

Esperanto is eene tweede taal, eene hulptaal — helpa lingvo ! — ontworpen en samengesteld door den Waarschau'schen geneesheer Dr Zamenhof. Ten jare 1887, na twaalfjarigen arbeid, en nadat hij kennis gemaakt had met de doode talen en de meeste hedendaagsche, gaf hij zijn werk in het licht. Zijne eerste schriften verschenen onder het pseudoniem « Doktoro Esperanto », d.w.z. de hopende doctor ; hieruit kan men verklaren waarom men de taal nadien Esperantotaal of kortweg Esperanto heeft genoemd.

Het denkbeeld der invoering eener internationale spraak wordt door velen als onuitvoerbaar aanzien, daar zij iets voor onmogelijk houden wat vroeger niet bestaan heeft, en ook, omdat eenige pogingen om iets dergelijks in te voeren, mislukten.

Evenwel doet zich de noodzakelijkheid van zulke taal sedert lang gevoelen en zal zich deze behoefte in de toekomst nog meer opdringen.

De steeds toenemende beschaving, de zucht naar reizen en opsporen, bevorderd door de volmaaktheid en de menigvuldigheid der gemeenschapsmiddelen, de veelvuldige Wereldcongressen van allen aard, — dit alles brengt de volkeren meer en meer bijeen, maar de veelvuldigheid der talen en de moeilijkheid om die alle aan te leeren verhinderen, dat de voordeelen, die uit deze toenadering zouden ontstaan, tot werkelijkheid komen.

Welk heerlijk, welk machtig voordeel zou het niet wezen voor wetenschap en kunst, voor nijverheid, handel en verkeer, indien de volkeren het eens waren om zich van eene gemeenschappelijke taal te bedienen ! Natuurlijk wordt er niet aan gedacht de bestaande volksspraken op den achtergrond te plaatsen of te verwaarloozen. Er wordt enkel eene tweede taal, eene hulptaal bedoeld, — helpa lingvo ! — die op korten tijd en betrekkelijk gemakkelijk door alle volkeren zou kunnen aangeleerd worden, eene en dezelfde taal, door allen gesproken, gelezen en geschreven, en dit de gansche wereld door.

Laat mij verzekeren, dat dit ideaal volkomen kan bereikt worden en weldra, door den nood der omstandigheden en den drang der openbare meening, tot een voltrokken feit zal gedijen.

Maar waarom, bemerken sommigen, kan men geene der bestaande idiomen als wereldtaal aannemen ?

Men hoeft niet lang na te denken om tot de overtuiging te komen, dat zulks onmogelijk is.

Een uitmuntend bewijs dezer onmogelijkheid wordt geleverd door den heer Charles Lambert, hoogleeraar bij de universiteit van Dijon.

« Al de nationale talen, zegt de heer Lambert, krioelen van onzin en van onregelmatigheden, die er de studie zeer moeilijk van maken. Ook moet men er zich niet aan verwachten, dat de volkeren ooit een algemeen idioom zullen aankleven, dat niet het hunne is. Het nationaliteitsleven is zoo diep ingedrongen, dat iedere natie haar eigene taal zou vorderen en alle andere zou verwerpen. Die naijver tusschen de volkeren is onloochenbaar. Daarbij voegt zich ook eene kwestie van rechtvaardigheid. Ziet men niet in, hoezeer het land zou bevoorrecht wezen, wiens taal men als wereldtaal zou aangenomen hebben ? De inwoners van dit land zouden maar hunne taal alleen moeten kennen, de taal, die zij reeds als kind van hunne moeder geleerd hebben. Eene levende taal als internationale taal aannemen is zich in vrijwillige minderheid stellen tegenover het volk, wiens moederspraak men gekozen heeft. En welke natie zou deze opoffering willen doen aan Frankrijk, Engeland of Duitschland ? »

In zooverre de heer Lambert. Nu komt nog de opwerping : Waarom neemt men geene der klassieke talen aan ?

Hieraan kan evenmin gedacht worden. Latijn, Oud-Grieksch en Hebreeuwsch zijn te ontzettend ingewikkeld ; daarbij deze spraken beantwoorden niet meer aan onze hedendaagsche behoeften van woorden en uitdrukkingen ; zij zijn niet meer gebruikelijk, in één woord — zij zijn dood.

De meening van alle onbevooroordeelden, die de zaak grondig en onpartijdig, en met het oog op eene practische oplossing onderzocht hebben is, dat de gemeenschappelijke taal der toekomst slechts eene onzijdige, kunstmatige taal kan wezen.

Mijn inzicht is geenszins hier uit te weiden over zekere ontwerpen van wereldtalen, die eerst met geestdrift werden onthaald doch korts nadien in de vergetelheid geraakten, z. a. bij voorbeeld het Volapük. Mijn doel is de aandacht op het Esperanto te richten, hetwelk voor de oplossing van het vraagstuk der algemeene wereldtaal verre uit het allerbeste is, en het eenige practische.

Inderdaad, eene wereldtaal, die aanspraak wil maken op volmaaktheid, moet de volgende eigenschappen bezitten :

1° Zij moet door alle volkeren gemakkelijk kunnen geleerd worden. Zij mag voor geene enkele natie moeilijkheid van uitspraak aanbieden.

2. Haar woordenboek moet gegrondvest wezen op de woordstammen, die men terugvindt bij de meerderheid der bestaande volkeren.

3. Hare spraakleer moet zeer eenvoudig zijn en tot op het minimum van regels gebracht. Hare taalregels mogen geene uitzonderingen dulden.

4. Men moet uit de elementen der taal nieuwe woorden kunnen vormen, zoodat deze daardoor verrijkt wordt en allerlei schakeeringen kan uitdrukken.

5. Zij moet welluidend en lenig zijn ; zij mag geene moeilijkheden in den zinsbouw opleveren en nooit aanleiding geven tot onduidelijkheid of misverstand.

6. Men moet er zich van kunnen bedienen op ieder gebied en voor alle onderwerpen.

Het Esperanto beantwoordt volkomen aan al deze voorwaarden en het is zonder overdrijving een feit, dat het een meesterlijk en volmaakt werk is.

Reeds bij een oppervlakkig onderzoek is men getroffen door zijne eenvoudigheid, logiek en welluidendheid. En ik voeg er uit eigen ondervinding bij : Wie het Esperanto begint te studeeren wordt er voor ingenomen en door geestdrift overmeesterd.

Pastor Schleyer, de ontwerper van het Volapük, zegde tot eenen bezoeker, die hem over het Esperanto onderhield : « Maak er geen kennis mede, of gij zult er u door laten verleiden. »

Vele beroemde filologen uit alle landen roemden overigens de voortreffelijke eigenschappen van het Esperanto en werden er voorvechters van. Menige citaten zou ik aan deze geleerde spraakvorschers kunnen ontleenen, doch ik wil enkel eenige woorden aanhalen van Tolstoï, den grooten Russischen denker en schrijver.

« De som, tijd en moeite, — zegt Tolstoï — die men aan het Esperanto besteedt, is zoo klein, en de te bereiken uitslagen zijn zóó groot, dat men niet kan aarzelen deze proef te wagen. »

II.

UITSPRAAKLEER VAN HET ESPERANTO.

De uitspraak van het Esperanto is zeer gemakkelijk en bijgevolg aan alle volkeren mogelijk gemaakt.

Alle bijzondere klanken zijn er uitgesloten, zooals de Fransche neusklanken an, in, on, un, oin..., de Engelsche th enz.

De klinkers a, e, i, o worden uitgesproken als in het Nederlandsch en eenigzins lang. Er bestaat geen onderscheid tusschen lange en korte klanken en de medeklinker wordt nooit verdubbeld. U luidt als oe, zooals in het Duitsch ; de tweeklanken aù en eù eveneens.

De medeklinkers hebben alle denzelfden klank als in onze taal, behoudens de c, die klinkt zooals in het Duitsch (ts), zooals wij ze hooren in het woord tsar.

Eenige medeklinkers zijn geaccentueerd, zooals ĉ (tch) z. a. in tchèque ; ĝ (dj) z. a. in adjudant ; ĵ zooals in jour en ŝ (ch) zooals in chat ; ĥ luidt als onze ch, zoo wordt Meĥleno (Mechelen) uitgesproken Mechleno.

De klemtoon valt altijd op de voorlaatste lettergreep.

De taal is uitsluitelijk fonetiek, d. i. al de letters worden uitgesproken. Aldus leest men soifo = so-i-fo, trouzi = tro-u-zi, regno = reg-no.

Ziedaar voor ons de gansche uitspraakleer van het Esperanto !

III.

SPRAAKLEER.

De spraakleer van het Esperanto leent er zich niet toe om er lijvige boekdeelen mede te vullen.

Hier volgt ze in al hare eenvoudigheid.

1. Het lidwoord.

Het bepalend lidwoord is altijd la. Bv. la patro, de vader ; la fratino, de zuster ; la pordo, de deur ; la glasoj, de glazen.

Het niet bepalend lidwoord wordt niet vertaald : grifelo, eene griffel ; ardezoj, leien.

2. Het naamwoord.

Al de naamwoorden gaan uit op o. Bv. la domo, het huis ; la amiko, de vriend ; la avino, de grootmoeder.

Het meervoud wordt gevormd door bijvoeging van j. Aldus : la domoj, la amikoj, la avinoj.

Een naamwoord, dat als voorwerp voorkomt of wel dat zich bevindt na een werkwoord, hetwelk eene richting aanduidt, staat in den accusatief. Deze accusatief wordt gevormd door bijvoeging van n. Bv. Mi amas la patron, la patrinon kaj la infanojn ; ik bemin den vader, de moeder en de kinderen. La birdo flugas en la ĉambron, de vogel vliegt in de kamer = komt in de kamer gevlogen.

In den accusatief staan ook de bepalingen van tijd, geldwaarde, gewicht, enz. Bv. Jaùdon, la 3an de Julio ; donderdag, den 3n Juli ; la libro kostas du frankojn, het boek kost twee frank.

3. Het bijvoeglijk woord.

(hoedanigheidswoord, bezitswoord, rangschikkend telwoord, enz.) gaat altijd uit op a. Bv. Mia amiko estas afabla, mijn vriend is beminnelijk ; — la tabloj estas rondaj, de tafels zijn rond.

De bijvoeglijke woorden nemen in het voorkomend geval ook de n van den accusatief aan. Zoo geldt het : Mi havas bonaa patron kaj bonajn amikojn, ik heb eenen goeden vader en goede vrienden.

De trappen van vergelijking worden gevormd als volgt :

A. Van *gelijkheid* door tiel... kiel. Bv. Mi estas tiel riĉa kiel vi, ik ben zoo rijk als gij.

B. Van *meerderheid* door pli... ol. Bv. Mi estas pli riĉa ol vi, ik ben rijker dan gij.

C. Van *minderheid* door malpli... el. Bv. Mi estas malpli riĉa ol vi, ik ben minder rijk dan gij.

D. Van *overtreffing* door la plej... ol. Bv. Paùlo estas la plej riĉa el miaj amikj, Paul is de rijkste van mijne = uit mijne vrienden.

4. Het telwoord.

A. *Grondgetallen.* — Deze zijn : 1. unu ; 2. du ; 3. tri ; 4. kvar ; 5. kvin ; 6. ses ; 7. sep ; 8. ok ; 9. naù ; 10. dek ; 11. dek-unu.... 20.

dudek ; 30. tridek ; 40. kvardek... 41. kvardek-unu ; 42. kvardek-du... 100. cent ; 1000. mil.

1906 = mil naù cent ses.

B. *Rangschikkende telwoorden.* — Deze woorden gevormd door bijvoeging van a. Aldus : unua, deka, tridek-kvina = eerste, tiende, vijf-en-dertigste.

C. *Vermenigvuldigingsgetallen.* — Deze worden gevormd door bijvoeging van oblo. Het drijvoud = la trioblo, het tiendubbel = la dekoblo.

D. *Breuken* vormt men door bijvoeging van ono. La dnono de dudek estas dek, de helft van twintig is tien.

E. *Getallen,* die eene verzameling uitdrukken, worden gevormd door bijvoeging van o. Bv. trio, drietal ; dekduo, dozijn.

5. Persoonlijke voornaamwoorden en bezitswoorden.

De eerste zijn : mi, ik ; vi, du en gij ; li, ŝi, ĝi, — hij, zij, het ; ni, wij ; ili, zij.

De persoonlijke voornaamwoorden nemen in 't voorkomend geval de n van den accusatief. Bv. Mi amas vin, ik bemin u ; li timas min, hij vreest mij.

De bezitswoorden worden van de persoonlijke voornaamwoorden gevormd door bijvoeging van a. Het worden inderdaad bijvoeglijke woorden. Aldus mia, mijn ; nia, onze ; ilia, hun.

6. Het werkwoord.

De vervoeging der werkwoorden is uiterst gemakkelijk. Alle worden volgens hetzelfde model behandeld. Ziehier de volledige vervoeging van het werkwoord skribI, schrijven. Al de werkwoorden gaan in den noemvorm uit op i.

Tegenwoordige tijd. — Mi skribAS, vi skribas, li skribas, ŝi skribas, ĝi skribas ; — ni skribas, ili skribas.

Verleden tijd. — Mi skribIS, vi skribis....

Toekomende tijd. — Mi skribOS, vi skribos....

Voorwaardelijke wijze, tegenwoordige tijd. — Mi skribUS, vi skribus....

Gebiedende en bijvoegende wijze. — SkribU, schrijf. Oni volas ke mi skribU, men wil dat ik schrijve.

Er is een *bedrijvend* en een *lijdend deelwoord,* gekenmerkt door de uitgangen anta, inta, onta ; — ata, ita, ota, — die den tegenwoordigen, den verleden en den toekomenden tijd uitdrukken.

Er bestaat slechts een hulpwerkwoord om de samengestelde tijden te vormen, namelijk esti, zijn.

Mi estas aminta, ik ben bemind hebbende = ik heb bemind.

Mi estas amita, ik ben bemind geworden.

7. De onveranderlijke woorden

hebben niets met de Esperantische spraakleer te stellen. Enkel is er op te merken, dat een bijwoord, hetwelk van een ander rededeel afgeleid is, eindigt op e. Patro, vader ; patre, op vaderlijke wijze, Fr. paternellement.

IV.

WOORDENLIJST (Vocabulaire).

De woordkennis van het Esperanto is insgelijks zoo gemakkelijk mogelijk.

Het Esperanto bezigt vooreerst woorden als adreso, doktoro, komerco, poezio..., welke echt internationaal zijn, — verder woorden als floro, flamo, granda, kalkuli, juna, bona..., welke in een groot getal talen voorkomen — en eindelijk woorden als domo, fingro, sendi, verda... welke toch nog in vele spraakgebieden gekend zijn.

Daar, waar het woord in de meeste talen verschillig is, neemt het Esperanto datgene, hetwelk door zijnen aard zich het best en het gemakkelijkst laat gebruiken, z. a. bij voorbeeld de Latijnsche woorden sed, tamen, dorso en de meer Germaansche tago, ŝranko, baldaù, morgaù.

Deze bonte mengeling van menigvuldige elementen komt bij den eersten aanblik misschien wat vreemd voor, evenwel schaadt zulks niet aan de waarde van het Esperanto. Vinden wij niet iets dergelijks in de nationale spraken ? Feitelijk zijn er geene levende talen, die hunne wezenlijke bestanddeelen niet min of meer aan oude of nieuwe stammen ontleenen. Zie eens het Engelsch ! Het heeft Germaansche en Latijnsche stammen. En het Spaansch ? Deze taal is eene mengeling van zeer ongelijke bestanddeelen, nl. Latijnsche en Arabische. Maar wij hebben ons daaraan gewend, en het bevreemdt ons niet meer.

Zoo vindt men ook ten slotte in het Esperanto eene eenheid en eene harmonie, die men eerst in een dergelijke schepping niet voor mogelijk zou gehouden hebben. Overigens draagt het voordeel van al deze internationale bestanddeelen ongemeen bij tot het gemak van aanleeren en de schilderachtigheid dezer merkwaardige taal.

V.

WOORDVORMING VAN HET ESPERANTO.

In het Esperanto bestaan slechts een duizendtal grondwoorden. Doch de taal erlangt eenen ongemeenen rijkdom door verandering van den uitgang, door samenstelling en door het gebruik der vóór- en achtervoegsels.

Door verandering van uitgang verkrijgt men eene groote reeks nieuwe woorden, zonder last voor het geheugen of inspanning van den geest.

Nemen wij bij voorbeeld : Paroli, spreken ; parolo, gesproken woord ; parola, mondeling ; parole, mondelings ; parolanto, redenaar (die eene rede houdt) ; parolinto, redenaar (die eene rede gehouden heeft) ; parolonto (die eene rede houden zal).

De taal is samenstellend, synthetisch, en vormt dus een overgroot getal samengestelde woorden, bijv. : Bierglaso, tagmezo, stacidomo, fervojo, buterpano.

Doch zijn grootsten woordenrijkdom verkrijgt het Esperanto door het gebruik van vóór- en achtervoegsels.

Tot voorbeeld diene onder andere het voorvoegsel *mal*. Dit praefix ontslaat ons van al de woorden aan te leeren die een tegendeel uitdrukken. Men leert bijv. granda, groot. Voor klein bestaat geen bijzonder stamwoord; men zegt malgranda. Op dezelfde wijze varma, malvarma, warm, koud ; amo, malamo, liefde, haat ; fermi, malfermi, sluiten, openen.

Het voorvoegsel *ge* vereenigt de geslachten. Zoo zegt men : gepatroj, ouders ; gesinjoroj, heer(en) en dame(s) ; gemastroj, meester(s) en meesteres(sen).

Voor het aanleeren van vrouwelijke persoons- en diernamen behoeft men zich evenmin groote moeite te geven. Daarmede gelast zich het achtervoegsel *ino*. Alsdus bestaan er geene bijzondere namen voor moeder, zuster, meisje, koe, hen..., enz. Patro wordt patrino ; frato, fratino ; knabo, knabino ; bovo, bovino ; koko, kokino.

Het achtervoegsel *isto* duidt personen aan, die een bedrijf uitoefenen gekenmerkt door het grondwoord. Bijv. Kuracisto, geneesheer ; instruisto, onderwijzer ; ŝipisto, schipper ; frizisto, kapper.

Het achtervoegsel *isto* mag niet verward worden met *estro*, meester, overste. Lernejestro is schoolbestuurder ; urbestro, burgemeester. Aldus onderscheidt men ĉevalisto, paardeknecht, van ĉevalestro, ruiter ; ŝipisto, schipper, van ŝipestro, scheepskapitein.

Voor gereedschappen en werktuigen bestaan evenmin bijzondere namen. Deze worden gevormd door bijvoeging van *ilo* na het kenschetsend woord. Zoo heeft men pafilo, geweer ; tranĉilo, mes ; tondilo, schaar ; segilo, zaag, enz.

Ejo vormt plaatsnamen. Aldus : herbejo, weide ; lernejo, school ; juĝejo, rechtbank ; tombejo, begraafplaats.

. . . . . .

Er bestaan nog een twaalftal andere vóór- en achtervoegsels.

Zooals men ziet, biedt het aanleeren der woordenlijst in het Esperanto geen de minste moeilijkheid aan. Het spel van letterverwisseling bij den uitgang, van samenstelling, van vóór- en achtervoegsels schenkt aan het Esperanto eenen rijkdom van schakeeringen, die de taal ongemeen rijk en volledig maakt. Onmogelijk in dien aard iets te verzinnen, dat zoo eenvoudig en vernuftig is.

VI.

TEKSTEN IN ESPERANTO.

Om de gedachten te vestigen, laat ik hier een paar zeer gemakkelijke teksten volgen. Het zijn kleine vertalingen uit het eerste deeltje van het door iedereen gekende « La vie de tous les jours, » door de heeren Swagers en Finet.

La soldato salutas la oficiron.

Soldato de la sepa linia regimento ekvidas oficiron. Li metas rapide sian dekstran manon al sia kapo. Li tuŝas per la dekstra mano la randon de sia kepo, li ne klinas la kapon, li nenion diras, sed rigardas la oficiron.

Tio estas la militista saluto.

Kie estas la Leysstrato ?

Petro iras al la lernejo. Li ekvidas sinjoron. Tiu ĉi sinjoro vokas Petron kaj demandas lin : « Mia amiko, kie estas la Leysstrato, mi petas ? »

Petro deprenas sian kasketon kaj repondas : « Iru laŭ la unua strato dekstre, Sinjoro, poste laŭ la tria maldekstre, tiam vi estos sur la Meirplaco ; fine iru rekte antaŭen, kaj vi alvenos sur la Leysstraton. »

« Vi do diras : la unua strato dekstre, poste la tria maldekstre. Mi dankas vin kore, mia amiko. »

« Tion la servo ne meritas, Sinjoro. »

Kaj Petro salutas la sinjoron.

VII.

TOESTAND EN TOEKOMST VAN HET ESPERANTO.

Uit hetgene vóórgaat blijkt, dat het Esperanto zeer eenvoudig, rationeel en volledig is en bij gevolg op eenen veel minderen tijd

kan aangeleerd worden dan zulks met de bestaande spraken het geval is. Op zijne voordeelen en zijne noodzakelijkheid is het overbodig nog aan te dringen.

Dit verhindert nogtans niet, dat velen zullen opwerpen : « Ja, dat alles is goed en wel, maar zal het Esperanto zijnen weg maken ? Zal het gelukken ? »

Het antwoord hierop is zeer eenvoudig. De beste zaak kan niet gedijen indien men ze niet aanvat of indien men ze afvallig wordt, maar ze lukt ongetwijfeld, indien men er zich begeesterd door gevoelt en moedig doordrijft en vooral, indien men er propaganda voor maakt.

Zij, die de Esperantische beweging hebben zien ontstaan en de uitbreiding van Dr Zamenhof's grootsche werk hebben nagegaan, zijn vol betrouwen in het welslagen der onderneming. Hunne hoop is nu voor hen eene zekerheid geworden na het schitterend succes van het wereldcongres der Esperantisten, dat in Augusti 1905 te Boulogne s/M heeft plaats gehad. Meer dan 1500 « samideanoj » uit 18 verschillige landen hebben er elkander ontmoet. Het was een indrukwekkend en onvergeetlijk samentreffen, waar, onder het voorzitterschap van Dr Zamenhof zelf, de welsprekendste redenaars in en over het Esperanto het woord voerden ; het was een geestdriftig feest van verbroedering tusschen landzaten uit de vijf werelddeelen. Niet alleen was het Esperanto de voertaal in het Congres, maar men sprak Esperanto op wandeling, aan tafel, bij alle gelegenheden. Er werd in het Esperanto gezongen, getoost. En niet oneigenaardig was het een tooneelstuk in deze taal te hooren spelen, waar de rollen gehouden werden door eene Italiaansche, eene Zweedsche en een Russische dame, en verder door heeren uit Frankrijk, Engeland, België, Duitschland, Noorwegen en Canada! Niet het minste verschil was te bespeuren in de uitspraak der vertolkers.

In al de landen der wereld zijn thans talrijke Esperantische vereenigingen of groepen gesticht, die ijverig de wereldtaal bestudeeren en aan dezer uitbreiding werken. Groote geleerden, sommiteiten op het gebied van letteren, kunsten en wetenschappen, leeraars, dagbladschrijvers, nijveraars en kooplieden zijn bij de beweging aangesloten en helpen ze vooruit door hun voorbeeld en hunnen invloed.

Onder andere verschijnen thans regelmatig de volgende tijdschriften : Lingvo internacia (Parijs), Internaciaj rilatoj (id.), Internacia scienca revuo (id.), Medicina revuo (id.), Esperanta ligilo por blinduloj (id.), Literatura biblioteko de lingvo internacia (id.), l'Esperantiste (Louviers), Espero pacifista (Neuilly), Espero Katolika (Tours), le Cicerone (Boulogne s/M), Tra la Mondo (Meudon), Esperanto (Céret-Dijon-Hâvre), la Holanda pioniro (Hilversum), Revuo intermacia de

stenografio (id.), Rondiranto (Plovdik in Bulgarië en Geni), Ĉeski esperantisto (Praag), Esperanto (Buda-Pest), The Esperantist (Londen), la juna Esperantisto (Geneve), Svisa Espero (id.), Germana Esperantisto (Berlijn), la Suno Hispana (Valentia), Ruslanda Esperantisto (Petersburg), Monata revuo Esperantista (Södertelge-Zweden), Esperantisten (Stockholm), l'Esperantisto (Risolunato-Modena), Gefrataro Esperantista (Rome), Alĝeria Stelo (Algiers), Antaŭen Esperantistoj ! (Lima), Ĉilio Esperantista (Santiago), la Meksika lumturo (Mexiko), la Lumo (Montreal), Centrameriko-Esperantista (Guatemala) en eindelijk het wakkere blad LA BELGA SONORILO (de Belgische klok), dat te Brugge wordt uitgegeven met tekst in Esperanto, Nederlandsch en Fransch. Thans zendt die klok hare tonen over ons land om de slapenden wakker te maken en de onverschilligen te bezielen, in de hoop eens luide en feestelijk te mogen galmen, wanneer de zege van het Esperanto zal aangebroken zijn.

Voor wat het vormen van groepen betreft is België niet ten achter gebleven. Groepen bestaan of zijn ontworpen in Brugge, Kortrijk, Gent, Antwerpen, Mechelen, Duffel, Brussel, Leuven, Laken, Luik, Verviers, Spa, Hoei, Andenne en Arlon. In 1905 werd de algemeene Belgische Esperantische bond gesticht, waarvan de hoofdzetel te Brussel is.

De Antverpena grupo Esperantista telt ongeveer 200 leden, waarvan velen de nieuwe taal reeds zeer goed machtig zijn. De maatschappij bezit eene bibliotheek, bestaande uit een groot getal werken in en over het Esperanto en is geabonneerd op de voornaamste Esperantische tijdschriften.

Want de boekenvoorraad in het Esperanto is reeds zeer aanzienlijk. Er bestaan leer- en woordenboeken in alle talen. Ook is er reeds eene groote verzameling wetenschappelijke en letterkundige werken voorhanden, zoo vertaalde als oorspronkelijke. Men heeft bevonden, dat het Esperanto zich zeer wel leent tot den dichtvorm. Uiterst merkwaardig is o. a. de vertaling der fabels van Lafontaine, bezorgd door den Heer Vaillant, leeraar bij het lyceum van Angoulême. Geen enkele andere taal is in staat den oorspronkelijken tekst in al zijne eigenaardigheid weer te geven als het Esperanto, zoo getrouw, zoo ongedwongen, zoo zwierig.

Onder hoofdleiding van de Hh. Maurits Seynaeve, geneesheer te Heule bij Kortrijk, en Dr Raym. Van Melckebeke, scheikundige te Antwerpen, verscheen onlangs een zeer merkwaardig boek. Het heet «Paĝoj el la Flandra literaturo» en vormt eene bloemlezing, bevattende stukken van onze voornaamste Vlaamsche schrijvers ; dit werk maakt deel van de kolekto aprobita van Dr Zamenhof. Het is niet enkel verspreid in België en in de naburige landen, maar ook ver in

het Buitenland ; men kent het te Stockholm, te Praag, te Barcelona, te Odessa, te Tiflis, te Algiers, te Montreal, te Lima. Door middel van het Esperanto bekwamen aldus onze Vlaamsche letterkundigen een « débouché », dat ze stellig anders nooit zouden bereikt hebben.

Op handelsgebied is er reeds eene groote wisseling van aankondigingen, omzendbrieven en correspondentie in het Esperanto.

Het punt echter, waarop thans heel de Esperantische wereld het oog heeft geslagen en dat gansch de oplossing der zaak in zich besluit, is de invoering van het Esperanto bij de openbare scholen.

Op officieuse wijze is met dit doel reeds een en ander gedaan geworden. In Frankrijk bestaan reeds bij 8 universiteiten en 20 lycea leergangen van Esperanto ; dit is ook het geval bij ettelijke vrije onderwijsgestichten. Ook in Duitschland en Engeland ziet men van lieverlede het Esperanto eene plaats op de leerprogramma's veroveren. In verschillige steden wordt het geven van kursussen door de openbare besturen geldelijk aangemoedigd. Dit was nog onlangs het geval te Toulouse en te Parijs ; in deze laatste stad werd daarenboven den 18 December j. l. door den municipalen Raad het princiep der invoering van het Esperanto-onderwijs bij de lagere hoofdscholen aangenomen, dit na een warm pleidooi van den heer Hénaffe, eenen der raadsheeren van het 14e arrondissement.

De heer Bienvenu-Martin, de Fransche Minister van openbaar Onderwijs, is de nieuwe wereldtaal zeer genegen. Zeer opvallend is het geweest dat hij tijdens het Congres van Boulogne s/M Dr Zamenhof — met wien hij te Parijs een lang onderhoud had gehad — tot ridder van het Eere-legioen heeft doen benoemen.

Ik heb met het Esperanto kennis gemaakt op eenen leeftijd, wanneer de geest stilaan behoefte begint te krijgen aan kalmte en rust, en de geestdrift niet meer zoo lichtelijk ontvlamt. Niettemin heb ik er mij dadelijk voor ingenomen gevoeld en ben ik er een hartstochtelijk aanhanger van geworden. Tusschen mijne menigvuldige bezigheden in heb ik het op korten tijd en met veel gemak aangeleerd. Ik beleefde aan de studie der wereldtaal veel genoegen en, overtuigd van hare degelijkheid en van haar overgroot belang, werd ik er een warm verdediger van. Bij elke gelegenheid maak ik er ijverig propaganda voor, in het bijzonder en in het openbaar, met de pen en door het woord. Met dit doel schreef ik dan ook deze verhandeling, waarvoor ik overigens eenige gegevens uit Duitsche en Fransche artikels heb benuttigd.

AMATUS.